

עם ביקורו של המרשלד : — לאן פני מצרים ?

כאן בתור הבעיה ה"קטנה", הרי אם לא תפתר — עלולה היא לגרום לכך שתפרוץ מלחמה גלויה בין ישראל ומצרים, אשר תחפשש אחר-כך ותכלול את ירדן ואת סוריה; ואולי אף את לבנון. במציאות, אין היא אלא סעיף אחד בבעיה הרחבה יותר. משבוחן הנך את הרקע המצרי ברגע הנוכחי, הרי ההתחלה המעודדת של שליחות מר האמרשלד, הגם שיש לכרך עליה — אין לראות בה סיבה להתלהבות רבה. ישנן סיבות ברורות לעין מדוע ירצה הקולונל נאצר לשכך שוב את הלהבות, אולם אין הכרח כי הן תהינה סיבות גם לכך שירצה לראותן פכות-לחלוטין. מצרים מוצאת עצמה במצב של מעבר. לפני ממשלתה עומדות מספר דאגות כלכליות וסוציאליות. אין ספק שהיא רוצה כי מספר תהליכי-התפתחות שהוחל בהם יוכלו קצת-יותר להתקדם כתנאים של שלום — משום שהור ששת היא כי עלייה מלחמה ימתו הם כליל, וזאת אפילו לגבי התקדמות שכבר הושגה בהם. אחת התוצאות מכך עלולה אוז להיות הנצרות אי-שקט כזה בשיווי-משקלה של הארץ, שאף המשטר עצמו יועמד בסכנה. אין צורך במידה גדולה של תבונה מדינית על מנת להבין בבהירות כי לא זה יהיה הזמן לנסות ולצאת להתמודדות מכרעת עם ישראל; וכי אם יעשו זאת עתה, יהיה בזה משום סיכון — לאותו ניסוי נרחב אשר הקולונל נאצר התחייב לבצעו.

יתר על כן, יש להניח שהקולונל נאצר סבור כי עתה אין זו שעת הכושר מן הבחינה הצבאית הטהורה. הוא קיבל חלק מכלי-הנשק והציוד מתוצרת-צ'כיה, אשר הזמין; אולם גייסותיו אינם מאומנים עדיין בשימוש באלה. מדריכים רוסיים עזרים עוסקים בהכשרת מספר מן הקצינים שלו. אפילו אם קלטו הללו כבר ועיכלו הכשרה זו, עדיין לא הגיעה ועברה אל הצבא בכללו. במילים אחרות, אם הקולונל נאצר קיבל את המוכרי הכללי של האוי"ם בסבר פנים נאות, ונתן לו את ההבטחות שהלן ביקש, אין להסיק בודאות כי עשה זאת משום שהוא רוצה בשלום עם ישראל; יתכן כי פירוש הדברים אינו אלא שהוא רוצה בשלום לפי שעה, באופן שימצא במעמד חזק יותר בשביל התנגשות בתאריך מאוחר יותר. אם יסתבר שכך הם פני הדברים, הרי הפוגה בחזית עזה תהיה ציון-דרך לא לשלום כי אם למלחמה — ובמועד הנוח למצרים.

ישראל מכירה באפשרות זאת. מלחמתה הראשונה במדינות ערב זכתה להצלחה רבה מאוד וטיפחה בטחון בכוחותיה המזוינים. בפשיטות ובפשיטות-הנגד לאורך גבולותיה, היתה ידה על העליונה. עם זאת, מעורר בה חימושים-מחדש של המצרים ביבשה ובאוויר דאגה עמוקה. תביעותיו לנשק לא נענו על ידי ארה"ב. הנשיא והאדמיניסטרציה גילו קריירות שאינה רגילה בארץ בה יש ליהודים השפעה כה חזקה — והרי זאת היא שנת בחירות קרוב לודאי כי ישראל סוברת שהשפעה זו תהיה תמיד תזקה ודחצור. כדי למנוע את

על מקצת מן ההערכה האמתית כתוגים בריטיים מביני-דבר לטיב תכונתה הצבאית של מצרים כיום, ומגמותיה — ניתן לעמוד מהקטעים ממאמרו של קפיטן טיריל פולס, הסופר הבריטי היועץ בשאלות צבא ומלחמה, המוגשים להלן: —

ניתן לומר כי קיימות במזרח התיכון שתי בעיות, האחת קטנה והאחרת — גדולה. הראשונה היא — הפסקת הלחימה סמוך לרצועת עזה ומניעת התפרצות-מחדש בעתיד הקרוב. השנייה היא — למצוא אמצעי ליצוב האזור רחב-הימדים הזה כולו, ולכוון מצב-עניינים אשר לא זו בלבד שימעט את הסיכויים למלחמה בעתיד הקרוב, אלא אף יסלק את גורמי הגירוי הראשיים, את הדאגה והתסיסה ואת רגשי הקנאות — קיפוח אמתי ומדומה — אשר בהם הנו נגוע. הבעיה הראשונה היא זו הבולטת יותר לעיני הציבור: לאמתו של דבר, רבים הם המודאגים בגללה והם כמעט ואינם תופסים כי קיימת גם הבעיה השנייה. הזמן בו נכתב מאמר זה (סוף אפריל 1956) אינו המתאים ביותר כדי לעסוק בבעיה הראשונה. הדבר הנוח ביותר היה לכתוב מתוך ציפייה לתוצאות שליחותו של מר האמרשלד, או לאור תוצאות שליחותו זו. ואולם, רצה המקרה וברגע הכתיבה כבר ביקר מר האמרשלד במצרים אך טרם ביקר בישראל. אף-על-פי-כן, אורן בשתי הבעיות גם יחד. פרשת עזה היא פרשה חמורה ומסוכנת. ההתנגשויות נתלקחו, דעכו ונשתלחו שוב פעם-אחר-פעם. גחלי המשטמה והחשד לא חדלו מעולם ללחוש ולהבהב. ההתפרצות האחרונה, אף כי היתה בעיקרה עניין של הרעשה והרעשת-נגד, גרמה — כפי שמוסרים — לקרבנות רבים יותר מאשר כל אחת מקודמותיה. עם זאת, כשמתבוננים בבעיה זו כשלעצמה, הריהי פשוטה יחסית.

סיכויי ההצלחה לאותה מטרה מוגבלת עליה דיברתי קודם, הם טובים למדי. ברור כי מר האמרשלד התחיל את שליחותו בטוב, וביקורו בקהיר היה משביע רצון. השגת שקט על הגבול שאונה, בלי ספק, מאמץ זה להשגתו. אף כי תיארתיה

המשמר-הלאומי ברצועת עזה, במסדר לכבוד עבדל-אל-נאצר.

תמורות בתפקידם של כוחות-עתודה באירופה

ה"ספר הלבן" הבריטי לשנת 1956 על שאלות-הגנה

מכיל את הקטע המאלף הבא: —

התכלית אליה יכוון בראש וראשונה ארגונו של "הצבא הבריטי" היא שיוכל להפעיל את כוחו בהקדם במלחמה-הקרה או במלחמה-מוגבלת. הכרחי להוסיף ולקיים מעבר-לימים כוחות מאוונים, על מנת שהללו ימלאו אחר צרכי המלחמה הקרה, או שיחזיקו בעמדות, עד בוא תגבורת, באם תפרוץ מלחמה מוגבלת. הכרחי לקיים עתודות אסטרטגיות — וצריך שעתודות אלו ניתן יהיה ל"טלטלם" במהירות אל מקום התרחשות-הצורה, לשם מילוי משימות מלחמה-קרה, או מלחמה-מוגבלת. עוצבותינו שבגרמניה צריך שתהיינה מאורגנות כך שיהיה ביכולתן לגלות מיטב-יכולת באם יגורו עלינו מלחמה גלובלית. היחידות שבממלכה המאוחדות — צריך שתעמודנה לרשות הגנת הארץ על כל צורותיה.

(המשך מן הטור הקודם)

מרכזה של סוכנות-הסעד-לפליטים של האו"ם. אולם דומה כי הוא עצמו ינהג, צעד-אחר-צעד, בחיפוש אחרי אמצעים-מקילים. הללו יקבלו את אותן הצורות שכבר הוכרו: סימון מחדש של גבולות; יצירת אזור-מפוזר ביניהם; חיזוק חבר האנשים אשר לרשותו של גנרל-מיוזר ברנס; דילול הגייסות באותם המקומות — במיוחד ברצועת עזה — בהם צפויה ביותר התנגשות מספרים שסביר הוא כי אין תועלת בנסיון לספל בבעיה הגדולה, בשאלת שלום המזרח-התיכון בעתיד, או בשאלת הפליטים הקשורה בכך, בעת-זו-עונה-אחת עם פעולתו הנ"ל. יתכן בהחלט שהצדק אתו, ואם אמנם יצליח להבטיח לצדדים "מרחב נשימה", יהא ראוי להכרת תודתנו, ועוד יותר מכך — לזו של אלה הסובלים בעיקר ממצב התהוירובוהו הנוכחי, וביחוד מהתנגשויות הגבול. עם זאת, הדבר אינו אלא התחלה. אם יושג, הרי שיתורנו הראשי יהיה כי יאפשר לבצע מאמץ חדש לטיפול בבעיות לזמן-ארוך של המזרח-התיכון.

יחידת "המשמר-הלאומי" צועדת בחוצות עזה.

השדמדה; אולם אפילו אם כך הוא, ואפילו אם תצא מנצחת ממלחמה, תאבד הרבה מכל מה שבנתה בעמל מאז הפכה מדינה ריבונית. יסוד חזק, הער לעניינים מדיניים, לא היה נרתע ממלחמת-מנע; אולם עד כה רוסן גורם זה בתקיפות על ידי הממשלה.

גישתו של מר האמרשל דומה כי אינה נוגעת כלל בבעיה הגדולה. משגשים לספל בה ממשית, הרי הצורך הראשון והברור ביותר הוא ליצור קרגבול מגוון-פחות מזה המשקף את המצב-הצבאי שעה ששביבת הנשק הביאה לסיומם של עיקר פעולות-המלחמה במלחמת ישראל-ערב. הגבול הגרוע בגבולותיה הוא גבולה עם ממלכת ירדן. אין צורך כי ארבה מילים בענין זה, משום שכל אלה המגלים ענין בנושא יודעים על כך.

הגם שהפליטים שברצועת עזה, אשר בשליטה מצרית, הם שהיו הסובלים בלחימה שפרצה שם לא מזמן והם אף שהיו הבולטים ביותר בחודשות שבעתונים — הרי ריכוזי הפליטים שבירדן, הרבים מהם בהרבה במספרם, הפכו עתה לחשובים יותר במובן המדיני. הם מילאו תפקיד דוחף בשני המשברים שבאותה ארץ, אשר היו קשורים אהדי — ביטולה של החלטת הירדן להצטרף אל ברית-בגדד ופיטוריו של גלאב פחה. אין ספק כי מידת הבנתם את המתרחש, ואף את מעשיהם הם עצמם אותה שעה, מועטת היתה. אולם אפילו כמכשירים בלבד, לשימוש בידי אחרות, נתגלו הם כרבי כוח.

"תנועות פליטים" אינה בגדר חידוש; אפילו בארץ בעלת-סדרים כגרמניה המערבית מילאו הן תפקיד, אם כי תעמולתם שם לענייניהם לא צוינה עלידי מידת קנאות מתפרצת. ניתן לשער כי כוחם של הפליטים יגדל ויעלה בירדן, אם לא יופר מצבם, ואי-אפשר שלא יהיה לכוחם זה השפעה שלילית, לאחר שמחשבתם נצרכה ונתעקמה ע"י צרותיהם.

כאן לפנינו מצב רב-סכנות יותר מזה שברצועת עזה או בגבולות בכללם. דומה, כי קליטתם של הפליטים בשלמותם נראית כבלתי-אפשרית; אולם חלק גדול מהם, אולי למעלה

ממחציתם, אפשר היה לישבם אילו היו שני הצדדים פונים בכנות אל משימה זו. אכן, יש הכרח לציין כי, הגם שבוצעו ע"י סוכנות-הסעד-לפליטים של האו"ם תכניות התישבות מחדש קטנות, המושתתות על הפריט שסחיר קרקע, טרם היו תכניות כאלה כרוכות בהשיתפותה של ישראל, טרם התקדם ענין תכנית עמק-הירדן הגדולה, אשר בה כרוכה השתתפות זו. כאן נמצא המאמץ נבלם; ובינתיים, גוברת והולכת הדלקת באותו ה"כיב" הפוליטי והנפשי הגדול המתגלה בפליטים שטרם יושבו. אפילו אותם סיכויים למתן-פיצויים המצוריים-בעין — רק לעתים רחוקות (ואם בכלל) מברכים עליהם הפליטים; כי מסרבים הם לנוש את דרישתם לשיבתם לישראל ולהחזרת זרם נכסיהם-שבבער הנמצאים שם. ישראל תעדיף להחלם מאשר להכניע לכך.

מר האמרשל יודע לא פחות ממישהו אחר כי בעית הפליטים הנה מנתוני-היסוד, שבהיו המדיניים של המזרח התיכון. ואם יש לו עוד צורך בתדריך נוסף כלשהו שיתן לו במקום גופו — הרי יקבלו בבירות, מקום בו נמצא